

Ορθοδοξία και Εθνική Άμυνα

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

image not found or type unknown

Πρωτοπρεσβύτερου Γεωργίου Δ. Μεταλληνού

Θα επιχειρηθεί μια διαγραμματική οριοθέτηση των εννοιών του τίτλου του θέματος. Η προοπτική είναι σαφώς ιστορικοθεολογική. Αρχίζουμε με τα μεγέθη του θέματός μας.

A) ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΕΘΝΟΣ

1. ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Ο όρος δηλώνει τον Χριστιανισμό στην αυθεντικότητα του, πέρα από κάθε ομολογιακό μονισμό. Τον Χριστιανισμό, όπως βιώνεται στους αυθεντικούς φορείς του (Προφήτες – Αποστόλους – Πατέρες). Σ' αυτό το πλαίσιο, Ορθοδοξία είναι η συνείδηση της παρουσίας του Θεού στην ιστορία και η δυνατότητα του ανθρώπου να γίνει Θεός «κατά χάριν». Στην πράξη Ορθοδοξία είναι η πλήρης («ολοτελής», Α΄ Θεσσ. 5, 23) ένταξη του ανθρώπου στο Σώμα του Χριστού, ως εν Χριστώ κοινωνία, που πραγματώνεται ως διασφάλιση της ισόρροπης ανάπτυξης των σχέσεων του ανθρώπου, σε ένα τριαξονικό σύστημα αναφοράς: Προς τον Θεό (κατακόρυφη σχέση), προς τον συνάνθρωπο και την κτίση (οριζόντια σχέση) και προς τον ίδιο τον εαυτό του (σχέση βάθους). Σ' αυτή την περίπτωση ο Χριστιανισμός-Ορθοδοξία αίρεται στην υπέρβαση της ιδεολογίας (διότι είναι πράξη και ζωή), της ηθικής (διότι δεν είναι σύνολο κανόνων συμπεριφοράς, αλλά εν Χριστώ ήθος) και της θρησκείας (διότι είναι τρόπος υπάρξεως και όχι τυποκεντρική «θεραπεία του θείου»).

2. ΕΘΝΟΣ

Υπάρχουν δύο βασικές εκδοχές για το Έθνος, η ελληνική – και παραδοσιακή για μας έννοια- και η νεότερη-ευρωπαϊκή. Ο όρος είναι γνωστός ήδη στον Όμηρο. «Έθνος ετάρων» (Ιλ. Γ. 32) είναι η ομάδα των συντρόφων. Χρησιμοποιείται όμως και για την δήλωση φυλετικών ομάδων («Λυκίων μέγα έθνος», Ιλ. Μ, 330 ή «Αχαιών Έθνος», Ρ, 552). Έκτοτε, δεν χάνει αυτή την σημασία του. Στην ελληνική παράδοση προηγείται το έθνος, ως κοινή φυλετική καταγωγή και πολιτιστική κοινότητα, του κράτους, ως κοινής πολιτικής οργανώσεως. Άλλος μέγας σταθμός

στην χρήση και νοηματοδότηση του όρου Έθνος είναι ο Ηρόδοτος, ο οποίος προσδιορίζει με τον ακόλουθο τρόπο τα συστατικά του: «όμαιμόν τε (δηλ. ομόφυλον) και ομόγλωσσον και θεών ιδρύματα κοινά και θυσίαι (=ομόδοξον, ομόπιστον), ήθεά τε ομότροπα (=κοινά ήθη). (Ηρόδ., Ιστορία 8, 144). Τα στοιχεία αυτά είναι οι συνιστώσες της πολιτιστικής ενότητας μιας ομάδας ανθρώπων. Στον Ηρόδοτο υπάρχει και ο όρος «γένος», που δηλώνει υποδιαίρεση του έθνους (1, 101). Χριστιανικά όμως Γένος είναι το ευρύ έθνος όλων των Ορθοδόξων κατά το Α΄ Πέτρ. 2, 29: «έθνος άγιον», που είναι η ευρεία χριστιανική οικογένεια. Δεδομένου δε, ότι η πολιτιστική οντότητα προηγείται, το έθνος υπέρκειται του κράτους ως ευρύτερό του. Γι' αυτό το έθνος δεν πεθαίνει έστω και αν το κράτος διαλυθεί (πρβλ. την μακρόσυρτη περίοδο της δουλείας του Ελληνισμού). Βέβαια, πάντα ελλοχεύουν κίνδυνοι εκτρόπων: α) φυλετισμού (υπερτονισμός του ομαίμου, της κοινής καταγωγής)· β) του διεθνισμού (ευρύτερη ενότητα εις βάρος του εθνισμού) και του νοσηρού εθνικισμού (πρβλ. το γερμανικό Nationalismus), που οδηγεί στον φυλετιστικό εθνισμό, δηλαδή τον ρατσισμό (= Ναζισμός). Ακόμη όμως και ο Στάλιν, εις πείσμα του μαρξιστικού διεθνισμού (Τρότσκυ), στήριζε τον εθνικισμό στα Σοβιέτ για οργανωτικούς λόγους. Ο Ρ. Mazzini (1817-1888), ιταλός δημοσιολόγος, ανέπτυξε νομικά την αρχή των εθνικοτήτων. Κάθε έθνος έχει το δικαίωμα ανεξάρτητης κρατικής οργάνωσης. Είναι το δικαίωμα των λαών για αυτοδιάθεση, που διαμορφώθηκε τελικά μετά το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου (1919).

Η νεώτερη αντίληψη για το έθνος επικρατεί σήμερα στην πολιτική και τις διεθνείς σχέσεις, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει, ότι ο Ελληνισμός συνειδησιακά υποχρεούται να αρνηθεί την δική του αντίληψη για την εθνότητα. Η ευρωπαϊκή περί έθνους εκδοχή (ιταλική, γαλλική) συνδέεται με την έννοια του όρου Nation. Το έθνος-nation νοείται ως αναγκαστική συνένωση ανθρώπων λόγω ιστορικών συγκυριών και γεωγραφικών παραγόντων. Π.χ. οι Βορειοαμερικανοί ή οι Αυστραλοί. Σ' αυτή την περί έθνους αντίληψη οδηγούν οι σύγχρονες (κατασκευασμένες) πολυπολιτισμικές κοινωνίες. Η ενότητα στο σύγχρονο έθνος νοείται ως νομική-εξωτερική και όχι εσωτερική-συνειδησιακή. Εδώ θεμελιώνεται και η αντεθνική προπαγάνδα στην χώρα μας, που ταυτίζεται με την επιβολή της άποψης, ότι το Ελληνικό Έθνος διαμορφώθηκε με την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους (1830). Η αλήθεια όμως είναι άλλη. Ο Ελληνισμός δεν έπαυσε ποτέ να ζηεί την εθνικότητά του, ως μαρτυρούν (χρησιμοποιώντας τον όρο «γένος») οι ιστορικές πηγές μας. Αν πριν από τα τέλη του 18ου αί. δεν εχρησιμοποιείτο ευρύτατα ο όρος έθνος, αυτό οφείλεται στην ταύτιση του όρου εθνικός με τον ειδωολάτρη (αρχίζει τον 3ο π. Χ. αιώνα).

B) ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΕΘΝΟΣ/ΠΑΤΡΙΔΑ

Το Έθνος γενικότερα και η Πατρίδα ειδικότερα είναι μόνιμα και κυρίαρχα συστατικά του ορθόδοξου φρονήματος, που εκφράζεται ως ελληνορθοδοξία. Ο (αληθινά) Ορθόδοξος Έλληνας συνδυάζει αρμονικά την εθνικότητα και την υπερεθνικότητα, επιτυγχάνοντας την υπέρβαση του φυλετισμού (ρατσισμού). Ήδη ο Ιησούς Χριστός, ως Θεάνθρωπος, αποκαλύπτει σε μια οριακή στιγμή, βαθειά συγκινησιακή, την αγάπη Του για την πατρίδα: «Ιερουσαλήμ, Ιερουσαλήμ... ποσάκις ηθέλησα επισυναγαγείν τα τέκνα σου, όν τρόπον όρνις επισυνάγει να νοσσία αυτής υπό τας πτέρυγας και ουκ ηθελήσατε» (Ματθ. 23, 37). Το κήρυγμά Του, εξ άλλου, απευθύνεται σε όλα το έθνη: «Πορευθέντες, μαθητεύσατε πάντα τα έθνη» (Ματθ. 28, 19). «Έθνος άγιον» (ιερό ως Χριστοκεντρικό) είναι όλοι οι πιστοί (Α΄ Πέτρ. 2, 9), ο λαός δηλαδή του Θεού. Στην Καινή Διαθήκη ζεί ο Χριστιανισμός την υπέρβαση της φυλετικής διάκρισης των ανθρώπων, α φού «ουκ ενι Ιουδαίος, ουδέ Έλλην» (Γαλ. 3, 27), ο δε Θεός «είναι Πατήρ πάντων ανθρώπων» (Α΄ Τιμ. 4, 16) και «πάντας ανθρώπους θέλει σωθήναι» (Α΄ Τιμ. 2, 4). Έξ άλλου «εν παντί έθνει ο φοβούμενος τον Θεόν και ποιών δικαιοσύνην, δεκτός αυτώ εστιν» (Πράξ. 10, 34). Αυτή είναι η βάση της υπέρβασης της φυλετικής διάκρισης των ανθρώπων και της ένωσής τους σε μια υπερφυλετική-υπερεθνική κοινωνία. Η Πεντηκοστή είναι η (επαν)ένωση των εθνών στο σώμα του Χριστού, την Εκκλησία (Κολ. 1, 24), σε μία νέα κτίση (Β΄ Κορ. 5, 17) ένα νέο κόσμο. Η ιστορική πραγμάτωση αυτής της ένωσης συντελείται στην Ρωμανία, την αυτοκρατορία της Νέας Ρώμης, που από το 1562 μάθαμε να την αποκαλούμε Βυζάντιο. Η αγία Τράπεζα της Αγια-Σοφιάς είναι το κέντρο του νέου αυτού κόσμου και η Ορθοδοξία, ως πίστη και τρόπος ζωής, το θεμέλιο της ενότητας. Η αυτοκρατορία γίνεται η νέα πατρίδα ως Μεγάλη Εκκλησία και έμενε πάντα ανοικτή, για να περιλάβει όλα τα Έθνη στους κόλπους της. Η φιλοπατρία έτσι δεν χάνεται, αλλά ο εθνισμός (πατριωτισμός) ιεραρχείται στον υπερεθνισμό της Ορθοδοξίας. Αυτό είναι ευδιάκριτο.

Η φιλοπατρία του αρχαίου Έλληνα συνεχίσθηκε και στον χριστιανικό Ελληνισμό, όπως μαρτυρείται σε οριακές στιγμές της ιστορίας μας. Ο λόγος του Σωκράτη: «Μητρός τε και πατρός και των άλλων προγόνων απάντων τιμιώτερον και σεμνότερον και αγιώτερόν έστιν η Πατρίς και εν μείζονι μοίρα και παρά θεοίς και παρ΄ ανθρώποις τοίς νούν έχουσι» (Κρίτων, κεφ. 12), είναι μια παράδοση ψυχής, που καταγράφηκε ήδη από τον Όμηρο, όταν και αυτός έλεγε: «Ουδέν γλύκιον πατρίδος». Το Έθνος μας οφείλει την ιστορική συνέχειά του στον πατριωτισμό του, που διαθέει και όλη την χριστιανική περίοδό του, με έγκυρο μάρτυρα τον άγιο Γρηγόριο τον Θεολόγο († 390) που επαναδιατύπωσε τον σωκρατικό λόγο στην 37η επιστολή του: «Μητέρα τιμάν των οσίων· μήτηρ δε άλλη μέν άλλου. Κοινή δε

πάντων μήτηρ πατρίς». Όταν απειλείται η ελευθερία της Πατρίδος και η ακεραιότητά της ο Έλληνας, ελεύθερα και από πεποίθηση, απαντά ΟΧΙ! Η απάντηση του Ιωάννη Μεταξά στον ιταλό Πρόσβη εξέφραζε την ενιαία βούληση του ελληνικού λαού την στιγμή εκείνη και σ' αυτό οφείλεται το θαύμα του Στρατού μας στο Έπος του 1940/41. Έτσι νοείται ελληνορθόδοξα η ενότητα στο ένα σώμα, το Γένος ή το Έθνος, αλλά και ο αγώνας για την απρόσκοπτη συνέχεια του ή την αποκατάσταση της ελευθερίας του. Ελληνορθόδοξα μόνο μία μορφή ένοπλου αγώνα βρίσκει δικαίωση, ο αμυντικός ή απελευθερωτικός. Όπως το Έθνος μας δεν είπε ποτέ στην ιστορία του «ρουιγμοί» (γιατί;), αλλά «Μολών λαβέ», άλλο τόσο δεν είχε κατακτητικούς-ιμπεριαλιστικούς πολέμους, ούτε επιβουλεύθηκε την ανεξαρτησία άλλων λαών για χάρη της κυριαρχίας και των υλικών συμφερόντων.

Αυτή την συνείδηση ενσάρκωνε ο Αλέξανδρος Υψηλάντης το 1821, όταν τιτλοφορούσε την επαναστατική προκήρυξή του «Μάχου υπέρ Πίστεως και Πατρίδος», αλλά και ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, όταν έλεγε στους μαθητές του Γυμνασίου Αθηνών στην Πνύκα: «Πρέπει να φυλάξετε την πίστη σας και να την στερεώσετε, διότι, όταν επιάσαμε τα άρματα, είπαμε πρώτα υπέρ πίστεως και έπειτα υπέρ πατρίδος». Μ' αυτό το φρόνημα κινήθηκαν μέχρι σήμερα οι Ένοπλες Δυνάμεις μας στους εθνικούς μας αγώνες, ζώντας μέσα σε ένα συνεχές θαύμα και πραγματοποιώντας θαυμαστά κατορθώματα, μεγαλειώδη υποδείγματα προς όλους τους λαούς της Γής, που αναγκάστηκαν να ομολογήσουν, ότι «οι ήρωες πολεμούν ως Έλληνες»!

Από τον 19ο αιώνα, με τα εθνικά αυτοκέφαλα των τοπικών Εκκλησιών της Βαλκανικής, επικρατεί ο εθνικισμός (nationalismus), με την τραγική απόληξη να εθνικοποιηθεί η Εκκλησία/Ορθοδοξία. Έκτοτε δεν γίνεται λόγος για «εν Ελλάδι», «εν Βουλγαρία», «έ Σερβία» κ.λπ. Ορθοδοξία, αλλά για ελληνική-βουλγαρική-σερβική κ.λπ, Εκκλησία/Ορθοδοξία. Βέβαια, η εθνικιστική-φυλετική αυτή συνείδηση (ο εθνοφυλετισμός) καταδικάστηκε ως αίρεση το 1872 σε πανορθόδοξη Σύνοδο στην Κωνσταντινούπολη, μετά το ελλαδικό (1833) και το βουλγαρικό (1872) σχισματικό αυτοκέφαλο, που ενσάρκωσαν τις επελθούσες συνειδησιακά αποκλίσεις.

Γ) ΑΜΥΝΑ

Στην ιστορική μας πορεία η άμυνα νοείται ως θυσία για το Έθνος, για την υπεράσπιση της τιμής του, την διατήρηση της ανεξαρτησίας του και την ιστορική επιβίωση και συνέχειά του. Νοείται δε, κατά τα παραπάνω, ως αυτοπροστασία και διαφύλαξη των συνόρων υπό την διπλή έννοιά τους, την γεωγραφική και την συνειδησιακή-καρδιακή. Αυτό σημαίνει διάσωση των ορίων της εθνικής μας ύπαρξης και μαζί και της δυνατότητας συνέχειας όλων των συστατικών της ταυτότητάς μας, χωρίς τα οποία ούτε η διάσωση των γεωγραφικών συνόρων είναι

δυνατή. Ένας ψυχικά αλλοτριωμένος Ελληνισμός είναι ευάλωτος και αυτό το έχουν κατανοήσει και οι διάφοροι εχθροί μας, που μπορεί να εμφανίζονται συχνά ως σύμμαχοι. Η άλωση και διαστροφή του εθνικού μας φρονήματος είναι ο στόχος τους και ο ευκολότερος τρόπος διαλύσεώς μας. Πάντοτε η κάθε άλωση πραγματοποιείται με κύριο μέσο την αλλοτρίωση, όπως συμβαίνει με την κλασική έννοια του προδότη. Προδότης γίνεται εκείνος, που έχει αλωθεί ψυχικά πριν από την πτώση της πατρίδας, την οποία προκαλεί και αυτός με την προδοσία του. Μαζί με το όνομα του αρχαίου Εφιάλτη έχει στιγματισθεί στην εθνική μας συνείδηση και η προδοσία κατά της πατρίδος.

Στην εποχή μας, λόγω των διεθνών ανακατατάξεων και της πορείας του κόσμου μας, προέκυψαν πρωτόγνωρες καταστάσεις. Πρώτα απ' όλα έχουμε ενταχθεί σε μια νέα παγκόσμια συγκυρία, την Νέα Εποχή, στρατιωτικοπολιτικό σκέλος της οποίας είναι η Νέα Τάξη. Σ' αυτή την νέα πραγματικότητα ανανοηματοδοτούνται όλοι οι άξονες της εθνικής μας πραγματικότητας. Νέα Εποχή (New Age) σημαίνει ένα νέο κόσμο, που υποκαθιστά σταδιακά τον δικό μας, πολιτικά, πολιτιστικά και πνευματικά. Μετά την πτώση του Υπαρκτού Σοσιαλισμού αναδύθηκε μια νέα παγκόσμια πολιτική δύναμη (οι ΗΠΑ), που επιβάλλει την ιδεολογία της ως νέα παγκόσμια και κυρίαρχη ιδεολογία. Ο πολιτισμός, που γέννησε αυτή την δύναμη, ο φραγκοτευτονικός ή δυτικός, εξαπλώνεται σ' όλο τον κόσμο (αυτή είναι η πραγματική παγκοσμιοποίηση) και επιβάλλεται στον χώρο της Πίστεις η πανθηρσκεία με εναλλακτική λύση την αθεία ή αθηρσκεία.

Παράλληλα ανατρέπεται και διαδοχικά καταργείται η ιστορική για μας έννοια του έθνους με την επιβαλλόμενη σκόπιμα πολυπολιτισμικότητα μέσω της, από τα νέα παγκόσμια κέντρα προωθούμενης, άτακτης και ανεξέλεγκτης μετανάστευσης. Με την ένταξή μας (όχι με εκούσια επιλογή, όπως συνέβαινε παλαιότερα με τις συμμαχίες μας) μετασχηματισθήκαμε καθολικά σε ανεπίσημο προτεκτοράτο, επαρχία ή καλύτερα νομαρχία των νέων οικουμενικών σχηματισμών (Νέα Εποχή-Ενωμένη Ευρώπη), εξαρτώμενοι ως έθνος από την βούληση κάποιων «Διευθυντηρίων», όπως αναγκάστηκε να ομολογήσει παλαιότερα ο Ανδρέας Παπανδρέου και ιδιωτικά το ομολογούν έγκριτοι πολιτικοί μας, όταν μάλιστα για όλες τις προκλητικές μεταβολές στον κοινωνικό μας βίο προβάλλεται το επιχείρημα, ότι «έτσι ορίζει η Ευρώπη»! Η ελληνορθόδοξη οικουμενικότητα, ως φυσική ροή της ιστορίας, έχει υποκατασταθεί από την πολιτική Παγκοσμιοποίηση, την αναγκαστική δηλαδή ένταξη στην κατασκευασμένη από την Νέα Τάξη νέα διεθνή πραγματικότητα.

Σ' αυτή την νέα συγκυρία ανανοηματοδοτείται και η άμυνα, που μόνο εθνική δεν μπορεί να χαρακτηρισθεί. Δεν είναι άμυνα πιά υπέρ πατρίδος, υπέρ δηλαδή των

συνόρων της, αλλά αποδοχή ως ελληνικών εθνικών στόχων, εκείνων, των οικουμενικών Ηγεσιών, από τις οποίες εξαρτώμεθα και των οποίων τις εντολές υποχρεούμεθα να εκτελούμε.

Στο σημείο αυτό ακριβώς αναδύονται σημαντικά κριτικά ερωτήματα. Μιλούμε συνήθως για σύμπτωση των εθνικών μας συμφερόντων με εκείνα της Νεοεποχίτικης Ηγεσίας, οπότε έχουμε την ψευδαίσθηση ότι έμμεσα η εθνική άμυνα δεν χάνεται από το προσκήνιο. Υπάρχει όμως πάντα η σύμπτωση αυτή; Τα συμφέροντα είναι μόνο οικονομικά; Με την σύμπραξη σώζεται το Έθνος μας με όλα τα συστατικά του από οποιαδήποτε επιβουλή; Σώζεται δηλαδή ο πολιτισμός και η ταυτότητά του; Οι διεθνείς εξελίξεις μετά το 1999 (Κόσοβο, Αφγανιστάν, Ιράκ, κ.λπ.) βρίσκουν σύμφωνη την συλλογική ελληνική ψυχή; Μήπως διχάζεται το Έθνος μας; Πόσο μάλλον, που η δυτική κοινωνία δεν καταφάσκει όλη την Ελληνικότητα, ανατρέποντας άμεσα ή έμμεσα δυνάμεις που δονούν την ελληνική ψυχή, όπως η Ελληνικότητα και η Ορθοδοξία. Η Δύση μετά τον Καρλομάγνο μόνο ως ουνίτες ή ουνιτίζοντες μας κάνει δεκτούς. Είναι συνεχής, εξ άλλου, η προώθηση στην «καθ' ημάς Ανατολήν» της αθρησκείας, αθείας ή της ακόμη χειρότερης πανθρησκείας, για την διάλυση του κοινωνικού μας ιστού. Περίπου πεντακόσιες είναι οι παραθρησκευτικές ομάδες, που προερχόμενες από την «Δύση» αρδεύουν κατακλυσμικά την ελληνική και την ορθόδοξη ευρύτερη κοινωνία. (Ο Ταξίαρχος έ.ά. κ. Σωτήριος Λιόσης έχει ασχοληθεί συστηματικά με το θέμα αυτό).

Όσα λέγονται εδώ δεν έχουν σκοπό τον κλωνισμό των συνειδήσεων, αλλά τον σοβαρό προβληματισμό μας. Όταν σήμερα γίνεται λόγος για εθνική άμυνα, μήπως είναι ανάγκη να επαναπροσδιορισθούν οι έννοιες Έθνος και άμυνα; Ποιά σχέση έχουν πιά οι έννοιες αυτές με την παράδοσή μας και το λαϊκό φρόνημα; Για ποιά έθνος αμυνόμεθα, για ποιά «ιερά και όσια»; Υπάρχει δυνατότητα εθνικού αυτοπροσδιορισμού και ελευθέρων αποφάσεων; Και αν ναι, ως ποιά σημείο;

Η απάντηση στα προβλήματα αυτά είναι, βέβαια, πρώτα πρόβλημα της πολιτικής μας ηγεσίας, δευτερευόντως δε και δικό σας. Ο λαός όμως – και σ' αυτόν ανήκει και ο ομιλών- μπορεί και αυτός να σκέπτεται και να κρίνει. Και αν ο λαός δεν συμφωνεί με τις αποφάσεις της ηγεσίας του, ποιός μπορεί να μιλεί για ενότητα εθνική και ομοψυχία; Ας αφήσω, ότι οι Έλληνες Ορθόδοξοι (και δεν είμαστε λίγοι) ευχόμεθα «υπέρ του ευσεβούς ημών έθνους και του φιλοχρίστου ημών στρατού». Αυτό σημαίνει, ότι ο λαός θέλει τις Ένοπλες Δυνάμεις του πιστές στο Έθνος με την παραδοσιακή ελληνορθόδοξη κατανόησή του.

Πηγή: Πρωτοπρεσβύτερου Γεωργίου Δ. Μεταλληνού, «Μαρτυρίες για θέματα πνευματικά και κοινωνικά», εκδόσεις «Ορθόδοξος Κυψέλη»